ILMAINEN PIKAOPAS

Mikä ihmeen tekoäly – mikä ihmeen ChatGPT?

Selkeä opas tekoälyavustajien käyttöön arjessa ja työssä – ChatGPT, Claude ja Gemini.

AIVOILLE

Päivitetty marraskuussa 2026

Tervetuloa

Tekoäly on siirtynyt uutisotsikoista arkeen. Sillä voi kirjoittaa, suunnitella, opiskella ja ratkoa ongelmia – kun tietää, miten sitä käyttää ja mihin sen tuloksiin voi luottaa.

Tämä opas on tehty sinulle, joka haluat ymmärtää, mitä tekoäly on, ja päästä kokeilemaan sitä itse. Teknistä taustaa ei tarvita. Jokaisen luvun takana on lähde, ja lähteet löytyvät oppaan lopusta.

01	Mikä tekoäly on?	3
02	Tekoäly vuonna 2026	4
03	ChatGPT, Claude ja Gemini	5
04	Näin pääset alkuun	6
05	Hyvä pyyntö	7
06	Käyttöideoita arkeen ja työhön	8
07	Kuinka luotettava tekoäly on?	9
08	Seuraavat askeleet ja lähteet	10

Oppaan tärkein vinkki

Puhu tekoälylle kuin uudelle, osaavalle työkaverille: kerro, mitä haluat valmiiksi, kenelle ja millä ehdoilla. Tarkista sitten tulos.

Mikä tekoäly on?

Tekoäly on tietokoneohjelma, joka tekee tehtäviä, jotka ennen vaativat ihmisen ajattelua: ymmärtää kieltä, tunnistaa kuvia, tekee päätelmiä ja tuottaa uutta sisältöä.

Vanha idea, uusi läpimurto

Ajatus ajattelevista koneista syntyi jo 1950-luvulla. Tekoälyä on käytetty pitkään huomaamatta esimerkiksi navigaattoreissa, roskapostisuodattimissa ja puheentunnistuksessa. Suuri muutos tuli marraskuussa 2022, kun OpenAI julkaisi ChatGPT:n ja kuka tahansa pääsi keskustelemaan tekoälyn kanssa omalla kielellään.

Miten kielimalli toimii?

ChatGPT:n, Clauden ja Geminin taustalla on **suuri kielimalli**. Se on opetettu valtavalla määrällä tekstiä, ja se on oppinut, miten kieli, tieto ja päättely yleensä rakentuvat. Kun kirjoitat kysymyksen, malli tuottaa vastauksen pala palalta sen perusteella, mikä on todennäköisin hyvä jatko.

Tärkeä ymmärtää

- Malli ei "muista" kaikkea lukemaansa sanatarkasti eikä tiedä automaattisesti uusimpia tapahtumia, ellei se hae tietoa verkosta.
- Vastaus voi kuulostaa varmalta, vaikka se olisi väärä. Siksi tärkeät tiedot kannattaa tarkistaa.
- Uusimmat mallit "ajattelevat" ennen vastaamista ja osaavat käyttää työkaluja, kuten verkkohakua.

Generatiivinen tekoäly

Tekoälyä, joka tuottaa uutta tekstiä, kuvia, ääntä tai videota, kutsutaan generatiiviseksi tekoälyksi. Tämä opas keskittyy tekoälyavustajiin, joiden kanssa keskustellaan tekstillä tai puheella.

Tekoäly vuonna 2026

Vuonna 2026 kaikki kolme suurta tekoälyavustajien kehittäjää julkaisivat uuden mallisukupolven. Samalla tekoäly alkoi vastaamisen lisäksi myös tehdä asioita.

41 %

suomalaisista 16–89-vuotiaista oli käyttänyt generatiivista tekoälyä kolmen kuukauden aikana vuonna 2025. Vuotta aiemmin osuus oli 23 %.

Tilastokeskus

38 %

suomalaisista yrityksistä käytti tekoälyteknologioita keväällä 2025. Vuotta aiemmin osuus oli 24 %.

Tilastokeskus

Mikä muuttui?

- **Uudet mallit kaikilla.** Anthropic julkaisi Claude 5 -mallit, OpenAI GPT-6:n ja Google Gemini 4:n. ChatGPT:n ja Geminin ilmaisversioissakin on nyt uuden sukupolven malli.
- **Tekoäly tekee tehtäviä.** Uusimmat mallit käyttävät tietokonetta, kirjoittavat ja ajavat koodia ja hoitavat monivaiheisia tehtäviä. Tällaisia tekoälyjä kutsutaan agenteiksi.
- **Vastaukset monipuolistuivat.** ChatGPT voi nyt vastata myös kuvilla, kaavioilla ja pienillä interaktiivisilla työkaluilla.
- **Sääntely astui voimaan.** EU:n tekoälyasetuksen avoimuusvelvoitteet tulivat voimaan 2.8.2026: chatbotin on kerrottava olevansa tekoäly, ja aidon näköiset tekoälyllä tehdyt kuvat ja videot on merkittävä.

Mitä tämä tarkoittaa sinulle? Jos kokeilit tekoälyä vuosi sitten, nykyiset palvelut ovat selvästi kyvykkäämpiä. Kannattaa kokeilla uudelleen.

ChatGPT, Claude ja Gemini

Kolme tunnetuinta tekoälyavustajaa toimivat samalla periaatteella, ja kaikista on ilmainen versio. Valitse se, joka tuntuu sinusta luontevimmalta. Tärkeintä on aloittaa.

Palvelu	Kehittäjä	Hyvä tietää
ChatGPT chatgpt.com	OpenAI	Tunnetuin tekoälyavustaja: OpenAI:n mukaan sitä käyttää yli 1,2 miljardia ihmistä viikossa. Ilmaisversiossa on GPT-6 Luna -malli.
Claude claude.ai	Anthropic	Ilmaisversiolla voi myös hakea tietoa verkosta, luoda tiedostoja ja ajaa koodia. Käyttömäärä on rajattu viiden tunnin ja viikon jaksoissa.
Gemini gemini.google.com	Google	Toimii yhdessä Googlen palveluiden kanssa. Ilmaisversiossa on Gemini 4 Hydrogen -malli, jonka palvelu valitsee automaattisesti silloin, kun se sopii kysymykseen.

Ilmainen vai maksullinen?

Ilmaisversio riittää hyvin aloittamiseen ja arkikäyttöön. Maksullisissa versioissa käyttömäärä on suurempi, ja niissä on tehokkaampia malleja ja lisäominaisuuksia. Kokeile ensin ilmaiseksi ja päätä sitten.

Ennen kuin luot tilin

- Lue palvelun tietosuoja-asetuksista, miten keskustelujasi käytetään ja säilytetään.
- Käytä vahvaa salasanaa tai kirjaudu olemassa olevalla tilillä, esimerkiksi Google-tilillä.

Näin pääset alkuun

Ensimmäinen keskustelu vie muutaman minuutin. Näillä viidellä askeleella pääset liikkeelle.

1. **Valitse palvelu ja avaa se**
   Selaimessa tai puhelimen sovelluksessa: ChatGPT, Claude tai Gemini.

2. **Luo tili**
   Sähköpostilla tai olemassa olevalla tilillä. Tarkista samalla tietosuoja-asetukset.

3. **Kirjoita ensimmäinen pyyntö**
   Kirjoita tavallisella suomen kielellä, kuten kirjoittaisit ihmiselle. Voit myös puhua.

4. **Jatka keskustelua**
   Jos vastaus ei osu, älä aloita alusta. Tarkenna: "lyhyemmin", "yksinkertaisemmin", "anna kolme vaihtoehtoa".

5. **Tarkista ja muokkaa**
   Tekoälyn vastaus on luonnos. Lue se, korjaa ja tee siitä omasi.

Kokeile näitä ensimmäisiksi kysymyksiksi

- "Miten voisin käyttää sinua arjessani? Kysy minulta ensin kolme kysymystä."
- "Selitä, mikä on inflaatio, niin kuin selittäisit 12-vuotiaalle."
- "Tee viikon ruokalista neljän hengen perheelle. Yksi on kasvissyöjä."
- "Kirjoita kohtelias viesti naapurille, jossa pyydän siirtämään autonsa."

Hyvä pyyntö

Tekoälyn vastaus on yleensä juuri niin hyvä kuin pyyntö. Mallikehittäjien omat ohjeet neuvovat antamaan selkeän toimeksiannon.

Hyvässä pyynnössä on viisi osaa

1. **Tulos:** mitä haluat valmiiksi (viesti, lista, suunnitelma, selitys).
2. **Kenelle:** kuka lukee tai käyttää tulosta.
3. **Tausta:** olennaiset tiedot, joita tekoäly ei voi tietää.
4. **Rajat:** pituus, sävy ja muoto, esimerkiksi "enintään 100 sanaa, ei luetteloita".
5. **Valmis, kun:** mistä tiedät, että työ on tehty.

Kerro myös, saako tekoäly tehdä oletuksia. Esimerkiksi: "Jos jokin tieto puuttuu, tee järkevä oletus ja merkitse se hakasulkeisiin."

ENNEN

> Kirjoita uutiskirje.

JÄLKEEN

> Kirjoita joulukuun uutiskirje pienen kahvilamme kanta-asiakkaille. Kerro joulun aukioloajoista (alla) ja uudesta glögistä. Sävy lämmin ja lyhyt, enintään 150 sanaa, ei hymiöitä. Jos jokin tieto puuttuu, tee järkevä oletus ja merkitse se hakasulkeisiin. Valmis on, kun teksti mahtuu yhdelle puhelimen näytölle.

> **Vinkki:** jos annat saman ohjeen usein, tallenna se. Monessa palvelussa ohjeet voi tallentaa asetuksiin tai projektiin, jolloin niitä ei tarvitse kirjoittaa joka kerta.

Käyttöideoita arkeen ja työhön

Tekoäly sopii parhaiten tehtäviin, joissa saat nopeasti hyvän luonnoksen ja voit itse arvioida lopputuloksen.

Käyttötapa	Esimerkkipyyntö
Ideointi	*"Keksi kymmenen ideaa 8-vuotiaan synttäreille sisätiloissa, budjetti 100 euroa."*
Tekstin parantaminen	*"Korjaa tämän hakemuksen kielioppi ja tee sävystä ammattimaisempi. Älä lisää uusia asioita."*
Selitykset	*"Selitä sähkösopimusten erot yksinkertaisesti ja kerro, mitä minun kannattaa kysyä myyjältä."*
Suunnittelu	*"Tee kolmen päivän matkasuunnitelma Tampereelle lapsiperheelle, ei autoa."*
Opiskelu	*"Kysy minulta kymmenen kysymystä toisesta maailmansodasta ja kerro jokaisen jälkeen, menikö oikein."*
Tiivistäminen	*"Tiivistä tämä pitkä sähköposti kolmeen kohtaan ja kerro, mitä minun pitää tehdä."*
Työn tuki	*"Tee tästä palaverimuistiosta tehtävälista: tehtävä, vastuuhenkilö ja päivämäärä."*
Ongelmanratkaisu	*"Tulostimeni näyttää virheen 'paper jam', vaikka paperia ei ole jumissa. Käy läpi vaiheet yksi kerrallaan."*

Muista: älä liitä pyyntöihin muiden ihmisten henkilötietoja tai työnantajasi luottamuksellisia tietoja ilman lupaa.

Kuinka luotettava tekoäly on?

Tekoäly on tehokas työkalu, mutta ei erehtymätön. Kun tunnet sen heikkoudet, saat siitä enemmän irti ja vältät sudenkuopat.

Hallusinaatiot: varmalta kuulostavat virheet

Tekoäly voi keksiä lukuja, lähteitä tai tapahtumia, jotka kuulostavat uskottavilta. Tarkista tärkeät faktat, varsinkin terveyteen, rahaan ja lakiin liittyvät. Pyydä tekoälyä kertomaan lähteensä ja avaa ne itse.

Tietosuoja

Älä kirjoita salasanoja, henkilötunnuksia tai pankkitietoja tekoälypalveluun. Tarkista palvelun asetuksista, miten keskustelujasi käytetään.

Huijaukset ja syväväärennökset

Tekoälyllä voi tehdä aidon näköisiä kuvia, videoita ja ääniä. Suhtaudu varauksella yllättäviin viesteihin, joissa pyydetään rahaa tai tunnuksia, vaikka ääni tai kasvot näyttäisivät tutuilta. EU:n tekoälyasetuksen mukaan aidon näköiset tekoälyllä tehdyt kuvat ja videot on merkittävä 2.8.2026 alkaen, mutta huijarit eivät noudata sääntöjä.

Kun tekoäly tekee puolestasi

Jos annat tekoälylle oikeuden toimia puolestasi, esimerkiksi lähettää viestejä tai tehdä ostoksia, anna vain tarvittavat oikeudet ja päätä etukäteen, mitkä toimet vaativat hyväksyntäsi. Tekoäly voi noudattaa myös ohjeita, joita se löytää lukemiltaan verkkosivuilta.

> **Muistisääntö:** tekoäly tuottaa luonnoksen, ihminen päättää. Käytä tekoälyn vastausta lähtökohtana, älä lopullisena totuutena.

Seuraavat askeleet

Paras tapa oppia on käyttää tekoälyä säännöllisesti pieniin tehtäviin. Tässä jatkoa oppaalle.

Kokeile tänään

- Valitse yksi tehtävä, joka vie sinulta aikaa joka viikko.
- Pyydä tekoälyltä siihen luonnos sivun 7 mallilla.
- Arvioi: säästitkö aikaa? Mitä piti korjata?

Lue lisää Alvoille-blogista

- Tekoäly vuoden 2026 lopussa
- EU:n tekoälyasetus 2026
- AI-agentit arjessa ja työssä
- Promptaus 2026

www.aivoille.com/fi/blogit.html

Lähteet

1. OpenAI: Introducing ChatGPT (30.11.2022). openai.com/index/chatgpt
2. OpenAI: GPT-6 is now rolling out to all ChatGPT users (7.10.2026). community.openai.com
3. OpenAI: GPT-6 and Intelligent UI for everyone (7.10.2026). openai.com/index/gpt-6-for-everyone
4. Anthropic: Models (2026). anthropic.com/news/models
5. Anthropic: Claude – Plans & pricing. claude.com/pricing
6. Google: Introducing Gemini 4 Hydrogen (11/2026). blog.google
7. Tilastokeskus: Generatiivista tekoälyä käyttäneiden osuus nousi 41 prosenttiin. stat.fi
8. Tilastokeskus: Tekoälyteknologioita käytti 38 % yrityksistä vuonna 2025. stat.fi
9. EUR-Lex: Asetus (EU) 2024/1689 (tekoälyasetus), 50 artikla. eur-lex.europa.eu
10. Anthropic: Effective context engineering for AI agents. anthropic.com/engineering
11. OpenAI: A model guide for the GPT-6 family. openai.com/index/practical-guide-building-gpt-6

Opas on yleistajuinen johdatus, ei oikeudellinen tai tietoturvaneuvonta. Palveluiden ominaisuudet ja hinnat muuttuvat, joten tarkista ajantasaiset tiedot palvelun omilta sivuilta. © 2026 Alvoille.com